

Dočkáme se důchodové reformy na pokračování?

Martin Potůček



Programové prohlášení vlády z června 2018 vytyčuje důchodovou reformu jako první strategický cíl.

„Chceme konkrétní kroky bez zdlouhavých a neplodných diskusí. Podstatou bude oddělení důchodového účtu od státního rozpočtu a stanovení jasných finančních vztahů mezi tímto účtem a státním rozpočtem, případně dalšími zdroji příjmů pro tento účet. Veřejnost bude vědět, kam její sociální odvody směřují a jak jsou využity,“ hlásá.

A dále: „Systém nastavený

budoucí reformou musí být dlouhodobě stabilní, srozumitelný a finančně zajištěný, proto bude změna realizována v podobě, která si získá širokou politickou a společenskou podporu.“

Prezentace práce Komise pro spravedlivé důchody z minulého pátku nás informuje o tom, že důchodový systém je netransparentní, nespravedlivý a neudržitelný. Uvádí sedm změn důchodového systému; žádná z nich ovšem není dosud promítnuta do návrhu zákona. Dokument dosud nebyl projednán ani v koaliční radě ANO a ČSSD, neboť to ANO odmítá. Přitom paragrafované znění zákona má být předloženo k meziresortnímu připomínkovému řízení ještě tento měsíc, v únoru jej má projednat vláda a legislativní proces má v příštím roce pokračovat.

Na dveře už ale fukají parlamentní volby. Je tedy zřejmé, že do nich důchodový účet od-

dělen od státního rozpočtu nebude, veřejnost se stále nedoví, kam směřují a jak jsou využity sociální odvody, stávající důchodový systém zůstane netransparentní, nespravedlivý a neudržitelný a širokou politickou a společenskou podporu si tedy nejspíš nezaslouží.

Komentář

V pokusech o reformy důchodového systému nebyla Česká republika v mezinárodním srovnání nikdy příliš úspěšná. Čas od času vydávalo svoje kyselé plody rozhodování nekompetentních politiků. A Komise pro spravedlivé důchody je v pořadí dokonce už šestou komisí ustavenou českými vládami. Například přerušování práce od ukončení činnosti předposlední páté komise do zahájení práce té současné trvalo skoro půldruhého roku, od října 2017 do února 2019. O kontinuitě a systematickosti

v činnosti různých poradních orgánů českých vlád tedy nemůže být řeči.

Důchodové komise, jsou-li závislé jen na rozhodnutích jednotlivých střídajících se vlád, nebudou nikdy schopny naplnit očekávání do nich vkládaná. Důchodový systém je životně závislý na schopnosti politiků – včetně těch koaličních – vést mezi sebou upřímný a produktivní dialog směřující ke konsensu. A nemůže být dobře reformován bez těsné spolupráce ministerstva práce a sociálních věcí, ministerstva financí a dalších resortů.

Švédům se jejich důchodová reforma podařila. Na její odpovědné přípravě ale pracovali usilovně léta, nesnažili se ji stihnout během jednoho volebního období. Naše špatné a švédské dobré zkušenosti ukazují, že institucionální zajištění prací na důchodové reformě může zajistit pouze stálý a nezávis-

lý poradní orgán ustavený zákonem.

Příkladem k následování buď již nedávno ustavená Rada pro rozpočtovou odpovědnost. Jen takový orgán bude moci zajišťovat analýzu, prognózu, komunikaci a navrhovat potřebné změny důchodového systému postupně, promyšleně a s důrazem na aplikační vyústění. Jedině tak nebude tolik potřebná – a zároveň neustále odkládaná – tvorba a realizace důchodové reformy narušována přeryvy a nejistotami způsobenými nekompetencí a politickými turbulencemi.

Zákon o ustavení Rady pro důchodovou reformu by bylo možno připravit a přijmout ještě v tomto volebním období. Tak, aby v pořadí už sedmý pokus o důchodovou reformu nakonec přešel a uspěl. Dočkáme se?

(Autor byl předsedou předchozí důchodové komise z let 2014 až 2017)

Právo, 14. prosince 2020, s. 14.